

Analiza textului economic, procedeu didactic cu valențe formative

Argument: – nevoia de texte în studiul economiei

La o analiză atentă a manualelor și culegerilor de economie, se observă o prezență sporadică a textului economic atât de necesar în formarea gândirii economice. Puși în fața unei asemenea situații, mulți profesori apelează la texte aparținând unor autori români sau străini pe care le utilizează în activitatea didactică, folosind deseori metode de studiu prezente la alte discipline. Acest lucru relevă cât de necesară este satisfacerea coerentă și competentă a nevoii de text economic la clasă, prezent în manual și culegeri.

Aceasta ar contribui la cunoașterea mai profundă a unor chestiuni teoretice privind economia de piață, la realizarea legăturilor dintre teorie și realitatea economică dar și la dezvoltarea capacităților de a învăța singuri, de a elabora idei, de a dezvolta raționamente, de a renunța la citirea receptivă pentru memorare. Având în vedere toate acestea, prezentăm câteva idei referitoare la analiza și valorizarea unui text economic.

Elaborarea unui plan. Analiza subiectului dintr-un text economic.

Introducerea în subiect precede dezvoltarea și are ca obiective interesul subiectului, precizarea semnificației termenilor cheie, delimitarea subiectului din text, prezentarea problematicii și planului.

Analiza unui text, presupune mai întâi elaborarea unui plan, urmată de o succesiune logică: introducerea, dezvoltarea ideilor și concluzia. Elevii nu trebuie să confunde analiza unui text cu rezumatul acestuia sau cu o improvizație liberă pe o anumită temă.

Întrucât analiza textului presupune un efort de reflecție personală asupra ideilor exprimate de autor, se impune ca textul să fie citit în întregime și chiar recitit înainte de a-l comenta.

Pentru a înțelege cerințele subiectului, elevilor li se cere să analizeze, să compare, să ilustreze și să prezinte conținutul și chiar să-l delimiteze temporal, spațial sau geografic. Elevilor li se poate chiar sugera să noteze toate ideile care le vin în minte, relative la subiect. Aceste idei pot proveni din cunoștințe dobândite la școală, din mass-media sau din literatura economică.

Situarea și comentariul textului.

Practica și experiența ne demonstrează că sunt posibile numeroase moduri de organizare a comentariului care depind de liniile principale ale textului și situarea acestuia. Situarea înseamnă pe de o parte încadrarea autorului în epoca în care a trăit, situarea operei sale în funcție de tendințele momentului, apoi plasarea fragmentului în operă. Pe de altă parte fragmentul se încadrează pe linia problemei puse în discuție, pentru relevarea importanței acesteia. Alături de conturarea problemei se va formula concis o frază care să precizeze ideea generală a textului.

Structura comentariului se poate modifica în funcție de problema pusă în text sau în funcție de scopul celui ce realizează comentariul. Aceasta trebuie să țină seama de structura logică a textului, de modul în care se ordonează exemplele propuse, de dovezile, raționamentele și argumentele produse.

Deși comentariul se clădește ca un întreg bine structurat, acesta nu trebuie să deturneze sensul și logica textului. Comentariul nu trebuie să excludă un demers comparativ și adoptarea unei poziții personale în raport cu problemele puse în discuție. Comentariul nu se improvizează, ci se coagulează după o reflexie asupra temei și a unui plan ce va fi urmat. Practica și experiența îndelungată ne arată că fiecare dintre exigențele expuse mai sus sunt însușite și conștientizate de către elevi prin inițierea și exersarea permanentă, pentru ca aceștia să se elibereze de dificultățile textului, să se inițieze în analiza critică, în interpretare și problematizare.

Text de analizat: “Liberalismul economic se opune însă înlocuirii competiției cu mijloace inferioare de coordonare a eforturilor individuale și consideră că superioritatea concurenței ca mijloc de coordonare a acțiunilor individuale rezultă nu numai din faptul că, mai toate împrejurările, ea este singura metodă prin care activitățile noastre pot fi adaptate unele altora fără o intervenție coercitivă sau arbitrară a autorităților. Ba chiar unul din principalele argumente care pledează în favoarea concurenței este că ea ne scutește de nevoia exercitării unui “control social conștient” și le dă indivizilor o șansă de a decide ei, dacă perspectivele oferite de o anumită activitate sunt suficiente pentru a compensa

dezavantajele și riscurile legate de efectuarea ei”. (Hayek Friedrich A.) “Drumul către servitute”, Editura Humanitas, București, 1993.

Concepția lui Hayek despre concurență pornește de la ideile acestuia despre libertate: omul nu este liber pentru că poate face ce vrea, și pentru că nu poate exista un proiect colectiv care să nu-i anuleze libertatea (orice proiect colectiv anulează libertatea individuală). Orice planificare a libertății se transformă în opusul acesteia.

Libertatea implică manifestarea concurenței și din această cauză, intervenția autorităților în acest domeniu ar fi arbitrară.

Hayek argumentează că manifestarea concurenței scutește de exercitarea unui control conștient și costisitor asupra mersului economiei.

Concurența ca expresie a libertății este stimulativă și totodată coercitivă.

Textul sugerează capacitatea concurenței de a stimula progresul și ideea că dacă aceasta n-ar fi existat, ar fi trebuit creată, inventată.

...

Oportunitatea acestui text sub aspecte formative pentru elevi, se fundamentează pe câteva cerințe:

- incitarea interesului elevilor de liceu pentru cunoașterea problemelor economiei contemporane (concurența fiind una dintre ele);
- înțelegerea rolului concurenței ca expresie a libertății individuale;
- îmbogățirea portofoliului personal de cultură general;
- deschiderea spre alte perspective (chiar opuse) de-a înțelege concurența.

Înainte ca textul să fie oferit spre studiu și analiză, s-a respectat cerința obligatorie de a prezenta tuturor elevilor, cu ajutorul unei fișe, date despre autor și rolul său în ansamblul gândirii economice contemporane:

Hayek Friedrich August von (1899 – 1992), economist englez de origine austriacă, a fost în principal profesor universitar în domeniul economic și a avut un rol foarte important în viața științifică al secolului XX. Hayek și-a luat doctoratul în drept în 1921 și în științe politice în 1923. A predat de-a lungul timpului la mai multe universități: Viena 1920- 1931, Londra 1931 – 1950, Chicago 1950 – 1961, Freiburg 1977, Salzburg 1968 – 1979.

Hayek a fondat în 1947, în Elveția, Societatea de la Mont – Pelerin care va reuni în decursul timpului peste 400 de membri. Societatea era un forum de discuții între economiști, juriști, istorici și jurnaliști, privind principiile ordinii liberale prin mijloacele liberale și mijloacele de a o păstra.

În 1974, Hayek a primit Premiul Nobel pentru contribuțiile sale la fundamentarea liberalismului, căruia a căutat să-i dea dimensiuni noi economice, juridice, politice și ideologice.

Obiective de îndeplinit prin analiza textelor economice

Formarea la elevi a deprinderii de a lectura activ literatura economică, de a delimita ideile cuprinse în text.

Dobândirea interesului pentru teoriile economice, pentru confruntarea acestora cu realitatea economică sau cu alte teorii.

Analiza logică, formularea unor puncte de vedere și opinii pe care să le confrunte cu cele ale colegilor și ale profesorilor.

Întrucât textul economic este mai dificil este nevoie ca elevii să fie capabili de a reface legăturile de context pentru a ajunge la ceea ce este esențial prin înțelegerea semnificațiilor ideilor.

Referințe bibliografice

Constantin Enache

Economie: texte, probleme, rezolvări, comentarii de texte.
Editura Universitară București pag.175 – 178.

Friedrich A Hayek

“Drumul către servitute” București 1993, pag. 57 – 71

Maria Elena Druță

Didactica disciplinelor economice. Editura ASE.

București 2002. pag. 78 – 81

* * *

Dicționar de Economie. Editura Economică 2001. pag. 220

Prof. Zamfir Ion
Colegiul „Brad Segal” Tulcea